

- ZESZYTY -

HISTORYCZNE

OSTAŁOWSKI JAKUB/FOTORZEPA

■ Scena z koncertu finałowego VI Festiwalu Kultury Żydowskiej

Dowcip żydowski

Ironia i autoironia

To jest wyjątkowy rodzaj dowcipu, z którego można się nie tylko śmiać, ale też i sporo nauczyć. Skłonność do dociekania istoty rzeczy, precyzja myśli i słowa, zostały pogłębione przez kolejne generacje uczonych badaczy i talmudystów. Dwa tysiąclecia diaspory wpoili też Żydom spory dystans do nie zawsze przyjaznego otoczenia, ale i do siebie samych. Przedziwne jest przenikanie się kultury żydowskiej z kulturą polską, ale również innych nacji żyjących na ziemiach Rzeczypospolitej, która w ciągu wieków stała się ojczyzną dla większości Żydów europejskich. Ten świat odbija się w żydowskim dowcipie, jak w zwierciadle czasem może nieco krzywym, ale osnutym na ogół jakąś niepowtarzalną, życzliwą ironią oraz autoironią. Świat dzielnic żydowskich i sztetli już nie istnieje, więc pamięć utrwalona o nim także w szmoncesie – polskim gatunku żydowskiego humoru – niesie sporo melancholii. Ale niektóre z przytoczonych tu 99 dowcipów świadczą, że humor ten jednak rodzi się nadal. I nadal bawi, uczy i wzrusza....

MACIEJ ROSALAK

Ironia i autoironia

SPIS TREŚCI

TORT I ZAKALEC

INTERES

ROZENKRANCA

TY SIĘ OCHRZCIJ

ANALFABETA Z

MAGNITOGORSKA

IDĘ DO KOŚCIOŁA

ŻYD I HRABINA

ZAPŁATA DLA RUTY

ŻONA DLA MOSZE

20 DOLARÓW

DOKŁADAM DO

INTERESU

RABIN I KSIĄDZ W

WYPADKU

CO PAN MOŻESZ

ZOSTAĆ WIĘCEJ

UMOWA Z BANKIEM

DOBRE RADY

SUSZA I REBE

TELEFON DO PANA

BOGA

WYSŁUCHANA

MODLITWA

CUDA W ŁOŻNICY

POP, KSIĄDZ I RABIN

TELEGRAMY Z

CIECHOCINKA

KANTOR W

WARSZAWIE

KREDYT

GLOBUS W ZSRR

ZA GRANICĄ

PIES - CZŁONEK

RODZINY

DO PZPR W 1968

OGŁOSZENIE

ROZTARGNIONY

MŁODOŻENIEC

MOŻNA?

DO IZRAELA W 1968

CHINCYK I

GROSSBERG

OŻENEK Z ARTUREM

GARBATY

SMUTNY FACET

DWA STATKI

KSIĄDZ I RABIN

DWIE ROCZNICE

SPOWIEDŹ

JAK ZDOBYĆ

TELEWIZOR

PRACA CZY

PRZYJEMNOŚĆ

SKĄD JEST TA

KROWA

IMIĘ DLA CÓRECZKI

PIES W SAMOLOCIE

CURES I NACHES

RABIN W SZPITALU

PRAWO JAZDY

RZEŹNIK MOJSZE Z
CUDOWNEJ RODZINY

MACA

SZLACHCIC I ŻYD

SPODNIE I ŚWIAT

CUDOTWÓRCA

SZYNKA I ŻONA

CADYK Z GÓRY

KALWARII

DOKTORZE, POMOCY!

GOJE I ŻYDZI

KŁAMSTWO

HONORARIUM

ŚWIADEK I SĘDZIA

MILCZĄCY CADYCY

GROBOWIEC

MENDELSONNA

TESTAMENT

BOGACZ I BIEDAK

ANABAPTYSTA

DŁUŻNIK

BŁAZEN

WESTCHNIENIE

UCIECZKA W

MOSKWIE

POWIEŚĆ CZY
ZASTRZELIĆ

ŻEBRAK I CHAŁA

CHIŃCZYK I JIDYSZ

ŻYD W KUŹNI

TALMUDYSTA

BIEDNI I BOGACI

DEPOZYT

POGRZEB BOGACZA

STRZELEC

WYBOROWY

KŁOPOT

FURMAN

PREZENT DLA

SĘDZIEGO

OBRAZ DLA

POZNAŃSKIEGO

OSZCZĘDNY OJCIEC

SWAT I ŻONKOŚ

ZNALEŹNE

TOAST

ŚMIESZNE IMIĘ

SŁOWNY WSPÓLNIK

WYNAGRODZENIE

JOELA

JOEL ZARADNY

LEJZOR I ADWOKAT

AJZYK I CHAIM

REB MAJER

U KRAWCA

NA FRONCIE

KONKURENCJA

UBEZPIECZENIE

SAMI ŻYDZI

SAMI OSZUŚCI I
ZŁODZIEJE!

ODPOWIEDŹ

REKRUTA

MISTRZ I AMATOR

OPRACOWAŁ JANUSZ R. KOWALCZYK NA PODSTAWIE: ROZMÓW Z ALEKSANDREM ROZENFELDEM,

„MĄDROŚCI ŻYDOWSKICH” ZEBRANYCH I TŁUMACZONYCH PRZEZ ALEKSANDRA DROŻDŻYŃSKIEGO, WARSZAWA 1960;

„PRZY SZABASOWYCH ŚWIECACH” HORACEGO SAFRINA, ŁÓDŹ 1963